

Actief burgerschap en sociale integratie

Februari 2016

Herzien 2018

Herzien 2021

Inleiding

Wettelijk kader

Vanaf 1 januari 2006 is de wet "Bevordering actief burgerschap en sociale integratie" een feit. Scholen van PO en VO zijn verplicht bij te dragen aan de integratie van scholieren in de Nederlandse samenleving door middel van burgerschapsvorming. Burgerschapsvorming wordt beschouwd als een essentieel onderdeel van de opvoeding.

De voornaamste kerndoelen voor het Primair Onderwijs voor wat betreft burgerschap en integratie zijn:

36. De leerlingen leren hoofdzaken van de Nederlandse en Europese staatsinrichting en de rol van de burger

37. De leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen

38. De leerlingen leren hoofdzaken over geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen en ze leren respectvol om te gaan met verschillen in opvatting van mensen

En in mindere mate:

34. De leerlingen leren zorg te dragen voor de lichamelijke en psychische gezondheid van henzelf en anderen

35. De leerlingen leren zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht, als verkeersdeelnemer en als consument

39. De leerlingen leren met zorg om te gaan met het milieu

Visie van de school

Op eigen wijze onderwijs waarbij iedere leerling wordt gekend, herkend en erkend.

Bij het uitvoeren van onze missie houden we voortdurend rekening met onze kernwaarden. Onze kernwaarden zijn passie, deskundigheid en veiligheid.

Wij zijn een openbare school, dat houdt in: elk kind is welkom op onze school ongeacht cultuur, huidskleur of levensovertuiging. Daarom houden wij rekening met de bonte verzameling van geloven en culturen die in onze huidige multiculturele samenleving bestaat. Wij vinden respect voor elkaar heel belangrijk. Wij vinden het van groot belang leerlingen te begeleiden bij hun ontwikkeling tot volwaardige leden van de samenleving. Dit kan naar onze mening niet zonder het verwerven van de nodige kennis en het ontwikkelen van de juiste vaardigheden. Wij vinden het daarbij belangrijk dat de leerlingen verband kunnen leggen tussen de leerstof, hun eigen ervaringen en eigen talenten. Hierbij willen wij ruimte bieden voor eigen initiatief. Bij het inoefenen van vaardigheden op pedagogisch en onderwijskundig gebied biedt De Tjongerschool activiteiten die op deze vaardigheden gericht zijn. Een goede samenwerking tussen school en ouders draagt in grote mate bij aan deze ontwikkeling.

Bij het begeleiden van de leerlingen zal het team met passie gaan voor kwaliteit en veiligheid.

Als middel hanteren wij o.a. het **takensysteem**, waarbinnen de leerlingen zelf keuzemogelijkheden hebben ten aanzien van bijvoorbeeld de volgorde van de verwerking van de vakken, de dag waarop een taak wordt afgemaakt, (de plaats van werken) en het al of niet samenwerken met andere leerlingen.

De leerkracht begeleidt de kinderen daarbij in hun ontwikkeling. Naast de beoordeling van kwaliteit en kwantiteit van de geleverde prestaties ligt de nadruk op de controle van het proces. Actief burgerschap is een onderdeel van de methode GO! (thematisch onderwijs) .

Wat is burgerschapsvorming

Burgerschapsvorming brengt de leerlingen **basiskennis, vaardigheden** en **houding** bij die nodig zijn om een actieve rol te kunnen spelen in de eigen leefomgeving en in de samenleving. De leerlingen maken kennis met begrippen als democratie, grondwet en mensenrechten, duurzame ontwikkeling, conflicthantering, sociale verantwoordelijkheid, gelijkwaardigheid en het omgaan met maatschappelijke diversiteit. Die kennis komt niet alleen uit een boekje, maar wordt vooral geleerd door te oefenen in de (school) praktijk.

Bij burgerschapsvorming staan drie domeinen centraal:

- Democratie – kennis over de democratische rechtstaat en politieke besluitvorming; democratisch handelen en de maatschappelijke basiswaarden
- Participatie – kennis over de basiswaarden en mogelijkheden voor inspraak en vaardigheden en houdingen, die nodig zijn om op school en in de samenleving actief mee te kunnen doen
- Identiteit - verkennen van de eigen identiteit en die van anderen; voor welke (levensbeschouwelijke) waarden sta ik en hoe maak ik die waar?

Actief burgerschap en sociale integratie omvat de volgende categorieën:

- **Sociale vaardigheden:** hoe met andere mensen om te gaan (luisteren, mening geven, opkomen voor jezelf, problemen oplossen zonder conflicten)
- **Beleefdheid en omgangsregels:** gewoontes en regels rond beleefdheid en fatsoen (groeten, op je beurt wachten, geen vuil op straat gooien)
- Overdragen van **basiswaarden:** waarden van de democratische rechtsstaat (vrijheid van meningsuiting, gelijkwaardigheid, verdraagzaamheid, begrip voor anderen, autonomie, afwijzen van onverdraagzaamheid, afwijzen van discriminatie)
- Overdragen van **kennis over democratie:** uitgangspunten, betekenis en werking van organen en afspraken (verkiezingen, Tweede Kamer, rechtsstaat, Europese Unie)
- **Kennismaking met andere culturen,** geloven en leefwijzen
- **Maatschappelijke en persoonsvorming:** ontwikkelen van een zelfbeeld, reflectie op eigen achtergrond en die van anderen, leren uiten
- De **school als oefenplaats** van de samenleving: in praktijk brengen van de uitgangspunten van de school en mogelijkheid geven om te oefenen (gezamenlijk regels opstellen, leerlingen een taak geven bij oplossen van conflicten, gezamenlijk toezien op naleving van regels).

Doelen

Op basis van onze visie hebben wij de volgende doelen geformuleerd:

1. We voeden onze leerlingen op tot fatsoenlijke evenwichtige mensen die respectvol (vanuit duidelijke waarden en normen) omgaan met zichzelf, de medemens en de omgeving.
2. Wij voeden onze leerlingen op tot personen die weten wat democratie inhoudt en daar ook naar handelen. Ze leren hun mening over maatschappelijke thema's te verwoorden en te luisteren naar de meningen en argumenten van anderen.

3. We voeden onze leerlingen op tot mensen die “meedoen”, die actief betrokken willen zijn bij de samenleving. Hierbij zijn ze gericht op samenwerking, en weten ze hun eigen gaven en talenten in te zetten en te ontwikkelen.

4. We voeden onze leerlingen op tot personen die kennis hebben van, en respect hebben voor andere culturen, opvattingen en overtuigingen (religies).

5. We richten ons op de algemene ontwikkeling en we geven onze leerlingen culturele bagage mee voor het leven.

6. We voeden onze leerlingen op tot personen die verantwoordelijkheid willen en kunnen nemen voor zichzelf anderen.

Invulling van actief burgerschap en sociale integratie

Democratie

Leren hoe democratie werkt	1/2	3	4	5	6	7	8	Activiteit
1. oplossen van conflicten								Klassengesprekken Taalmethode Staal Methode Vreedzame school Maatjes
a. problemen bespreekbaar maken, oplossingen aandragen								
b. waarderen en respecteren van tegengestelde opvattingen en belangen								
c. bijdragen aan een goed gespreksklimaat								
2. regels en afspraken								Klassengesprekken Methode Vreedzame school
a. in de klas								
b. op school								
3. macht								
a. meerderheid/minderheid								
b. machtsmisbruik								
4. kritische meningsvorming								Klassengesprekken Methode GO! Taalmethode Staal Nieuwsbegrip Jeugdjournaal
a. informatie verzamelen uit verschillende bronnen								
b. volgen van actualiteit/media								
c. eigen mening vormen								
5. discussiëren en debatteren								Klassengesprekken Methode GO! Taalmethode Staal Nieuwsbegrip Jeugdjournaal
a. luisteren naar andere opvattingen								
b. Eigen mening verwoorden en beargumenteren								
c. reflecteren op eigen standpunt								

Democratische rechtstaat	1/2	3	4	5	6	7	8	Activiteit
1. Leren over rechten en plichten in een democratie								Klassengesprekken Methode GO! Nieuwsbegrip Jeugdjournaal
a. rechten en plichten in de klas, op school, thuis en in de samenleving								
b. kinderrechten								
c. mensenrechten								
d. grondwet								
e. open samenleving, persvrijheid								
2. leren over politieke besluitvorming								Klassengesprekken Methode GO! Nieuwsbegrip Jeugdjournaal Bezoek Tweede Kamer
a. verkiezingen, politieke partijen								
b. regering, eerste en tweede kamer, Prinsjesdag								
c. gemeentelijk bestuur								

d. Europese Unie: Europese Commissie, Europees parlement									Bezoek Gemeente
--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------

Democratische basiswaarden									Klassengesprekken
1. gelijkwaardigheid									Methode GO!
2. verdraagzaamheid									Nieuwsbegrip
3. vrijheid van meningsuiting									Jeugdjournaal

Participatie

Inspraak en samenwerking	1/2	3	4	5	6	7	8	Activiteit
1. leren over vormen van inspraak								Klassengesprekken
a. in de klas en op school								Methode GO!
b. in de wijk								Methode Vreedzame school
c. in de gemeenteraad								Nieuwsbegrip Jeugdjournaal Leerlingenraad KIR
2. samenwerken en afspraken maken								Coöperatieve werkvormen Klassengesprekken
a. groepswerk, taken verdelen, taken uitvoeren								Maatjes Methode Staal
b. afspraak maken in de klas, bij een activiteit								
c. ruimte bieden voor de inbreng van anderen								
Samen besluiten nemen								
Vergaderen; technieken en rollen								
3. inspraak uitoefenen								
a. in de klas, kiezen van taken, opstellen van regels								Planbord Dagtaak Weektaak

Verantwoordelijkheid	1/2	3	4	5	6	7	8	Activiteit
1. meehelpen in de klas en op school								Klassendienst/taken Zelfstandig werken Maatjes
a. klasgenoten helpen								Eerst zelf proberen, dan een ander vragen, naamkaartje op tafel
b. zorgen voor een nette omgeving: klas opruimen, schoolplein opruimen								Schoon belonen, NL doet
2. solidariteit tonen								Sponsorloop
a. meeleven zieke klasgenootjes								Maatjes
b. opkomen voor de veiligheid van anderen								Kinderpostzegels

c. meedoen met een actie voor een goed doel								
3. organiseren of meehelpen met een activiteit								Pasen/ De Paashaas zoeken Herfstwandeling maatjes
a. in de klas								Kinderpostzegels
b. op school								Kerstviering
c. in de omgeving								Kerstmarkt
d. goede doelenactie								Maatje-lezen tijdens Nationale Voorleesdagen Sponsorloop

Identiteit

Wie ben ik?	1/2	3	4	5	6	7	8	Activiteit
1. ontwikkeling van zelfbeeld								Kleuterplein
a. karaktereigenschappen, uiterlijk hobby's enz.								Coöperatieve werkvormen Gymnastiek
b. talenten en capaciteiten								Klassengesprekken
c. eigen gedachten, gevoelens en verwachtingen kunnen uiten								Breek in de week Vreedzame school
Reflectie op eigen achtergrond								Kleuterplein
a. familie, stamboom, nationaliteit								Taalmethode Staal
b. culturele en religieuze achtergrond								Methode GO! Nieuwsbegrip Vreedzame school

Religie/ levensbeschouwing	1/2	3	4	5	6	7	8	Activiteit
1. vieringen en rituelen								Kerstviering
2. geestelijke stromingen								Sinterklaas
3. godsdienstvrijheid								Pasen Methode GO!

Multiculturele samenleving	1/2	3	4	5	6	7	8	Activiteit
1. etnische groepen op school en in de samenleving								Sinterklaas Kerst
a. culturele gewoonten en feesten								Pasen
b. vieren van culturele feesten								Verjaardagen Methode GO!
2. de multiculturele samenleving								Methode GO!
a. ruimte voor diversiteit								Nieuwsbegrip
b. migratie								Jeugdjournaal
c. integratie, allochtonen en autochtonen								Vreedzame school
3. Identiteit								Dodenherdenking Katlijk
a. eigen identiteit, wat leerlingen bindt thuis, op school en in Nederland								Bevrijdingsdag Koningsspelen
b. Nationale identiteit, nationale feestdagen en symbolen								Sinterklaas

								Methode GO!
--	--	--	--	--	--	--	--	-------------

Respect voor diversiteit	1/2	3	4	5	6	7	8	Activiteit
1. waarden en normen								Klassengesprekken Vreedzame school/ mediatoren/ Grondwet hal
a. hoe gaan we respectvol met elkaar om								
b. rekening houden met een ander								
c. verschillen en overeenkomsten tussen gedrag thuis, op straat en op school								
2. Ik en de anderen								Training Rots en Water Methode GO! Vreedzame school Nieuwsbegrip Jeugdjournaal
a. cultuurgebonden verschillen en overeenkomsten herkennen en begrijpen								
b. kunnen inleven in(uitingen van) de ander								
c. een ander ruimte geven voor eigen opvattingen en gedrag								
d. reflecteren op eigen opvattingen en gedrag								
e. een ander aanspreken op ongewenst gedrag								
3. tolerantie								Training Rots en Water Coöperatieve werkvormen Methode GO! Vreedzame school Nieuwsbegrip Jeugdjournaal
A samenwerken met verschillende groepsgenot								
B leren wat respect, vooroordelen, stereotypen, uitsluiting en discriminatie is en								
C actief verkennen van grenzen van eigen tolerantie								

Evaluatie/toetsing

Per thema (GO!) wordt er een themaplanning gemaakt. Bij ieder thema stelt de leerkracht een aantal leerdoelen centraal. Bij deze leerdoelen wordt materiaal voor de leerlingen klaargezet. De leerdoelen worden altijd via een vaste volgorde aangeboden: verwonderen, weten, denken, onderzoeken, doen, presenteren en evalueren.

De voortgang van de leerlingen kan worden bekeken aan de hand van de onderdelen die zijn afgerond. Bij ieder onderdeel worden leerdoelen afgerond. De leerkracht kan deze leerdoelen aanklikken op het moment dat de leerkracht vindt dat het leerdoel is behaald door de leerling. Daarnaast kunnen ook de rapportages worden bekeken. Per leergebied kan een rapportage van de verschillende leerlijnen die behaald zijn worden verkregen.

De leerlijnen zijn verdeeld in leergebieden. Er zijn verschillende onderdelen op de leerlijn beschikbaar. Wanneer op een onderdeel wordt geklikt, komt het leerdoel tevoorschijn. Het doel is gekoppeld aan een leer-pad.

Overzicht thema's GO!

Het aanbieden van toekomstgericht onderwijs is geen vraag meer maar wel hoe we dat dan gaan doen. De wereld van morgen koppelen aan het onderwijs van vandaag. Hoe boeiend is dat! Het gaat dan om samenhangend en motiverend onderwijs in een uitdagende leeromgeving waarbij de kinderen de wereld als leerplein gaan zien.

Binnen De Tjongerschool geven wij dit vorm middels thematisch geïntegreerd onderwijs.

Integratie van de volgende vakgebieden in het thematisch onderwijs:

- Wereldoriëntatie (aardrijkskunde, geschiedenis, natuur, techniek)
- Creatieve vakken (drama, dans, muziek, beeldende vorming)
- Engels (waar mogelijk – in ieder geval 20 lessen per jaar)
- Taal (taalbeschouwing, stellen)
- Begrijpend lezen (zie apart hoofdstuk voor de doelen)

Er wordt gewerkt met de digitale omgeving van GO! In 10 projecten per 2 jaar, dus 5 thema's per jaar in een cyclus van 2 jaar.

Ook is het cultuurbeleidsplan onderdeel hierin voor de vormgeving van de creatieve en culturele ontwikkeling.

In de komende jaren zullen deze thema's steeds verder opgezet en uitgebouwd gaan worden zodat in schooljaar 2022-2023 alle thema's één keer zijn gedaan en er aan de hand van de evaluatie van elk thema een verdiepingsslag gemaakt kan worden.

Taal kerndoel 4 = technisch lezen. Niet verwerkt in themaplanning. Hierin is Lijn 3 en Flits leidend.

Kerndoel 11 = spelling. Niet verwerkt in themaplanning. Lijn 3 en Staal zijn hierin leidend. Methode Alles Telt Q ook leidend. Wat in het schema staat is extra.

Kerndoel 1t/m 12 = taal

Kerndoel 13 t/m 16 = Engels

Kerndoel 17 t/m 22 = Friese taal

Kerndoel 23 t/m 33 = Rekenen/wiskunde

Kerndoel 34 t/m 53 = Oriëntatie op jezelf en de wereld

Kerndoel 54 t/m 56 = Kunstzinnige oriëntatie

Kerndoel 57/58 = Bewegingsonderwijs

Themacyclus jaar 1

Thema 'Wereld van werk'			
Taal (taalbeschouwing)	Kerdoel 1 (informatie uit gesproken taal)	Kerdoel 2 (geven/vragen van informatie)	Kerdoel 10 (taalstrategieën)
Taal (stellen)	Kerdoel 5 (stellen)	Kerdoel 9 (schrijfplezier)	
Taal (woordenschat)	Kerdoel 12 (woordenschat)		
Aardrijkskunde			
Geschiedenis	Kerdoel 52/53 (jagers/boeren)		
Natuur			
Techniek			
Engels (5 t/m 8: 'Groove Me' songs)	Kerdoel 13/14 (informatie vanuit de Engelse taal)	Kerdoel 15/16 (schrijfwijze Engelse taal)	
Creatieve vakken			
Begrijpend lezen	Kerdoel 6 (studievaardigheden)		

Thema 'Feesten en herdenken'			
Nadruk op feesten			
Taal (taalbeschouwing)	Kerdoel 1 (informatie uit gesproken taal)	Kerdoel 2 (geven/vragen van informatie)	Kerdoel 4 (informatie in schema's/tabellen)
Taal (stellen)	Kerdoel 5 (stellen)	Kerdoel 8 (verslag/werkstuk)	Kerdoel 9 (schrijfplezier)
Taal (woordenschat)	Kerdoel 12 (woordenschat)		
Aardrijkskunde	Kerdoel 49 (godsdiens)	Kerdoel 50 (topografie)	
Geschiedenis	Kerdoel 52/53 (Monniken/ridders)	Kerdoel 52/53 (wereldoorlogen)	
Natuur			
Techniek			
Engels (1/2: 'Groove Me' thema 2 van 3/4) (3/4: 'Groove Me' thema 16) (5 t/m 8: 'Groove Me' songs)	Kerdoel 13/14 (informatie vanuit de Engelse taal)	Kerdoel 15/16 (schrijfwijze Engelse taal)	
Creatieve vakken			
Begrijpend lezen	Kerdoel 6 (studievaardigheden)		

Overig	Kerdoel 38 (zingeving)		
--------	------------------------	--	--

Eventueel:

Staal: Pronkstukken (gr. 6); Helden (gr. 7)

<u>Thema 'Uitvindingen en ontdekkingen'</u>			
Taal (taalbeschouwing)	Kerdoel 1 (informatie uit gesproken taal)	Kerdoel 2 (geven/vragen van informatie)	Kerdoel 10 (taalstrategieën)
Taal (stellen)	Kerdoel 5 (stellen)	Kerdoel 9 (schrijfplezier)	Wat
Taal (woordenschat)	Kerdoel 12 (woordenschat)		
Aardrijkskunde	Kerdoel 50 (topografie)		
Geschiedenis	Kerdoel 52/53 (Ontdekkers/hervormers)	Kerdoel 52/53 (burgers/stoommachines)	Kerdoel 52/53 (televisie/computer)
Natuur	Kerdoel 42 (natuurlijke verschijnselen/techniek)	Kerdoel 49 (energiebronnen)	
Techniek	Kerdoel 44 (technische inzichten)		
Engels (5 t/m 8: 'Groove Me' songs)	Kerdoel 13/14 (informatie vanuit de Engelse taal)	Kerdoel 15/16 (schrijfwijze Engelse taal)	
Creatieve vakken	Kerdoel 45 (oplossingsgericht ontwerpen)		
Begrijpend lezen	Kerdoel 6 (studievaardigheden)		

Thema 'Wat is leven' (dieren en planten)			
Taal (taalbeschouwing)	Kerdoel 1 (informatie uit gesproken taal)	Kerdoel 2 (geven/vragen van informatie)	Kerdoel 10 (taalstrategieën)
Taal (stellen)	Kerdoel 5 (stellen)	Kerdoel 9 (schrijfplezier)	
Taal (woordenschat)	Kerdoel 12 (woordenschat)		
Aardrijkskunde	Kerdoel 50 (topografie)		
Geschiedenis			
Natuur	Kerdoel 40 (planten/dieren onderscheiden)	Kerdoel 41 (bouw van planten/dieren)	
Techniek			
Engels (1/2: 'Groove Me' thema 5) (3/4: 'Groove Me' thema 1) (5 t/m 8: 'Groove Me' songs)	Kerdoel 13/14 (informatie vanuit de Engelse taal)	Kerdoel 15/16 (schrijfwijze Engelse taal)	
Creatieve vakken			
Begrijpend lezen	Kerdoel 6 (studievaardigheden)		

Eventueel:

Staal: Klein (gr. 4); Dierentuin (gr. 5); Jungle (gr. 6); Buitenissig (gr. 7)

Thema 'Aarde'				
Taal (taalbeschouwing)	Kerdoel 1 (informatie uit gesproken taal)	Kerdoel 2 (geven/vragen van informatie)	Kerdoel 10 (taalstrategieën)	
Taal (stellen)	Kerdoel 5 (stellen)	Kerdoel 9 (schrijfplezier)		
Taal (woordenschat)	Kerdoel 12 (woordenschat)			
Aardrijkskunde	Kerdoel 43 (weer/klimaat)	Kerdoel 46 (natuurverschijnselen)	Kerdoel 48 (water in Nederland)	Kerdoel 50 (topografie)
Geschiedenis				
Natuur	Kerdoel 39 (milieu)	Kerdoel 49 (weer/klimaat)	Kerdoel 49 (vulkanen/bossen/bergen/water)	
Techniek				
Engels	Kerdoel 13/14 (informatie)	Kerdoel 15/16 (schrijfwijze Engelse taal)		

(3/4: 'Groove Me' thema 10) (5 t/m 8: 'Groove Me' songs)	vanuit de Engelse taal)			
Creatieve vakken				
Begrijpend lezen	Kerdoel 6 (studievaardigheden)			

Eventueel:

Staal: Noodweer (gr. 5); Zeebenen (gr. 6); Jungle (gr. 6); Ondergronds (gr. 6)

Landenproject kan ook. Dan uit Staal: Onderweg (gr. 4) = ook verkeer; Amsterdam (gr. 6); Nederland (gr. 7); China (gr. 8)

Themacyclus jaar 2

<u>Thema 'Bouwen en wonen'</u>			
Taal (taalbeschouwing)	Kerdoel 1 (informatie uit gesproken taal)	Kerdoel 2 (geven/vragen van informatie)	Kerdoel 10 (taalstrategieën)
Taal (stellen)	Kerdoel 5 (stellen)	Kerdoel 9 (schrijfplezier)	
Taal (woordenschat)	Kerdoel 12 (woordenschat)		
Aardrijkskunde	Kerdoel 47 (ruimtelijke inrichting omgeving)	Kerdoel 49 (bevolking)	Kerdoel 50 (topografie)
Geschiedenis	Kerdoel 52/53 (Grieken/Romeinen)		
Natuur			
Techniek			
Engels (1/2: 'Groove Me' thema 12 van 3/4) (3/4: 'Groove Me' thema 12) (5 t/m 8: 'Groove Me' songs)	Kerdoel 13/14 (informatie vanuit de Engelse taal)	Kerdoel 15/16 (schrijfwijze Engelse taal)	
Creatieve vakken			
Begrijpend lezen	Kerdoel 6 (studievaardigheden)		

Eventueel:

Staal: slapen (gr. 4); Buurt (gr. 8)

<u>Thema 'Leonardo en de renaissance'</u>			
Taal (taalbeschouwing)	Kerdoel 1 (informatie uit gesproken taal)	Kerdoel 2 (geven/vragen van informatie)	Kerdoel 10 (taalstrategieën)
Taal (stellen)	Kerdoel 5 (stellen)	Kerdoel 9 (schrijfplezier)	
Taal (woordenschat)	Kerdoel 12 (woordenschat)		
Aardrijkskunde	Kerdoel 50 (topografie)		
Geschiedenis	Kerdoel 51 (heden/verleden)		
Natuur			
Techniek			
Engels (5 t/m 8: 'Groove Me' songs)	Kerdoel 13/14 (informatie vanuit de Engelse taal)	Kerdoel 15/16 (schrijfwijze Engelse taal)	
Creatieve vakken			
Begrijpend lezen	Kerdoel 6 (studievaardigheden)		

Eventueel:

Staal: Kleding (gr. 4); Mysteries (gr. 8)

<u>Thema 'Wat is leven'</u> <u>(Menselijk lichaam)</u>			
Taal (taalbeschouwing)	Kerdoel 1 (informatie uit gesproken taal)	Kerdoel 2 (geven/vragen van informatie)	Kerdoel 10 (taalstrategieën)
Taal (stellen)	Kerdoel 5 (stellen)		
Taal (woordenschat)	Kerdoel 12 (woordenschat)		
Aardrijkskunde	Kerdoel 41 (bouw van mensen)	Kerdoel 50 (topografie)	
Geschiedenis			
Natuur			
Techniek			
Engels (1/2: 'Groove Me' thema 7) (3/4: 'Groove Me' thema 7) (5 t/m 8: 'Groove Me' songs)	Kerdoel 13/14 (informatie vanuit de Engelse taal)	Kerdoel 15/16 (schrijfwijze Engelse taal)	
Creatieve vakken			
Begrijpend lezen	Kerdoel 6 (studievaardigheden)		
Overig	Kerdoel 34 (gezond gedrag)		

Eventueel:

Staal: Ziekenhuis (gr. 5); Spijsvertering (gr. 6)

<u>Thema 'Feesten en herdenken'</u> Nadruk op herdenken			
Taal (taalbeschouwing)	Kerdoel 1 (informatie uit gesproken taal)	Kerdoel 2 (geven/vragen van informatie)	Kerdoel 4 (informatie in schema's/tabellen)
Taal (stellen)	Kerdoel 5 (stellen)	Kerdoel 8 (verslag/werkstuk)	Kerdoel 9 (schrijfplezier)
Taal (woordenschat)	Kerdoel 12 (woordenschat)		
Aardrijkskunde	Kerdoel 49 (godsdiensden)	Kerdoel 50 (topografie)	
Geschiedenis	Kerdoel 52/53 (Monniken/ridders)	Kerdoel 52/53 (wereldoorlogen)	
Natuur			
Techniek			
Engels (1/2: 'Groove Me' thema 2 van 3/4)	Kerdoel 13/14 (informatie vanuit de Engelse taal)	Kerdoel 15/16 (schrijfwijze Engelse taal)	

(3/4: 'Groove Me' thema 16) (5 t/m 8: 'Groove Me' songs)			
Creatieve vakken			
Begrijpend lezen	Kerdoel 6 (studievaardigheden)		
Overig	Kerdoel 38 (zingeving)		

<u>Thema 'Sterren en planeten'</u>			
Taal (taalbeschouwing)	Kerdoel 1 (informatie uit gesproken taal)	Kerdoel 2 (geven/vragen van informatie)	Kerdoel 10 (taalstrategieën)
Taal (stellen)	Kerdoel 5 (stellen)	Kerdoel 8 (verslag/werkstuk)	Kerdoel 9 (schrijfplezier)
Taal (woordenschat)	Kerdoel 12 (woordenschat)		
Aardrijkskunde	Kerdoel 50 (topografie)		
Geschiedenis			
Natuur			
Techniek			
Engels (5 t/m 8: 'Groove Me' songs)	Kerdoel 13/14 (informatie vanuit de Engelse taal)	Kerdoel 15/16 (schrijfwijze Engelse taal)	
Creatieve vakken			
Begrijpend lezen	Kerdoel 6 (studievaardigheden)		

Eventueel:

Staal: Nacht (gr. 5); Ruimte (gr. 8)

Daarnaast het ESA-project

Overzicht thema's De Vreedzame school

Blok 1: We horen allemaal bij elkaar

Blok 2: We lossen ruzies conflicten zelf op

Blok 3: We hebben oor voor elkaar

Blok 4: We hebben hart voor elkaar

Blok 5: We dragen allemaal een steentje bij

Blok 6: We zijn allemaal anders